

„Upp koma svik umsíðir.“

Krákudóttir og Kalsdóttir

Ginaferð var tað ein maður og ein kona. Hana kallaðu tey Kráku og hann Kall. Ein dagin, ið Kallur var úti, fann hann eina lítla gentu og tók hana heim við sær til fosturs. Eina dóttur áttu tey sjálvi; á hana kastaði Kráka allan sín alsk, og varð hon tí nevnd Krákudóttir, men kundi ikki torga fosturdóttirina.

Tá ið báðar vóru tilkomnar, skuldu tær út at tæna hjá einum risa, og Krákudóttir fór fyrri. Hon kemur at einum garði, sum lið er á. Garðurin biður hana laða liðið upp, men hon sigur, at ov reinar eru sínar hendur til at dálka á grótinum. So sigur garðurin: „Allar *vættrar* biði tær ónt og eingin gott.“ Hon kemur til eina kálvsjúka kúgv, sum ikki fær kálvað. Kúgvinn biður hana hjálpa sær, men hon svarar, at ov reinar eru sínar hendur til tess. Kúgvinn sigur sum garðurin. So kemur hon til eina lambsjúka ær, sum ikki fær lembt. Ærin biður hana hjálpa sær, men hon svarar sum fyrr. Ærin sigur sum hini.

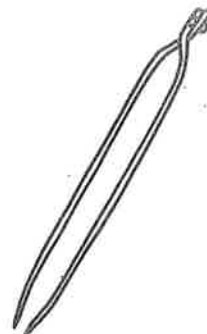
Nú kemur hon til risan. Hann fær henni *slýggj* at spinna. Hon í holt við tað, men alt slitnar. Risin er burtur á skóginum um dagin, kemur heim aftur um kvøldið og er ógvuliga *ruskatur*, tí einki er spunnið. Annan dagin fær hann henni *klovan* og pottarnar at skúra; teir skulu vera glitrandi sum silvur, leggur hann við. Meira hon skúrar, dökkari verður. Hann kemur aftur og er so illur, at hann slær hana undir ymsi oyru. Triðja dagin fær hann henni túnini at skola; hon skal nú hava tey rein, til hann kemur aftur – ella verður ónt av. Helst meira hon skolar, helst skitnari verður. Risin

yvirnatúrligar smáverur, ið vilja menniskjum væl

slíputan vøkstur, grøntara

illførur

klovi

kemur heim og er nú bæði grummur og grönur. Ongan mat fær hon og setst at gráta.

Nú fer Kalsdóttir avstað og kemur til garðin, ið biður hana laða liðið upp. Hon so ger. Garðurin sigur: „Allar vættrar biði tær gott og eingin ónt!“ Hon gongur og kemur til kúnna, ið fær ikki kálvað. Kúgvín biður hana hjálpa sær, og hon situr uppi yvir henni, til kálvað er. Kúgvín sigur: „Allar vættrar biði tær gott og eingin ónt!“ Hon kemur til ærina, sum fær ikki lembt. Ærin biður hana hjálpa sær, og hon situr uppi yvir henni, til lembt er. Ærin sigur sum hini.

Hon kemur til risan. Hann fær henni slýggj at spinna; hon spinnur alt upp, sum er, og tað slitnar ikki ein favnur. Risin kemur heim og er ógvuliga blíður; hon skal vera vælkomin. Dagin eftir fær hann henni klovan og pottarnar at skúra; teir skulu vera glitrandi sum silvur. Hon skúrar, til alt skínur. Enn blíðari er risin, tá ið hann kemur heim hetta kvøldið. Triðja dagin fær hann henni túnini at skola; hon skolar, og alt verður so reint og nossligt.

Risin kemur heim, takkar henni og sigur, at nú skulu tær fáa lönina báðar fyri tað, at tær hava tænt. Hann fer eftir tveimum kistum, sum hann setir á gólvið; onnur so skínandi bjørt, onnur kolasvørt og skitin, og sigur, at Krákudóttir skal fáa lov at velja fyrri, tí hon var tann, ið fyrri kom at tæna. Hon tekur við tað sama ta vøkru kistuna, og hin verður við ta svørtu. So hvør undir sína kistu og heim aftur til Kráku.

Mamman er fegin, at dóttir hennara kemur við hesi vøkru kistu og hin við teirri ljótu.

„Her man okkurt gott vera í,“ sigur hon, og tær báðar, mamma og dóttir, at læsa upp. Nú ið upplatið er, tysja ormar og paddur uppúr, so tær verða at smella lokið aftur. Síðan søkkja tær kistuna.

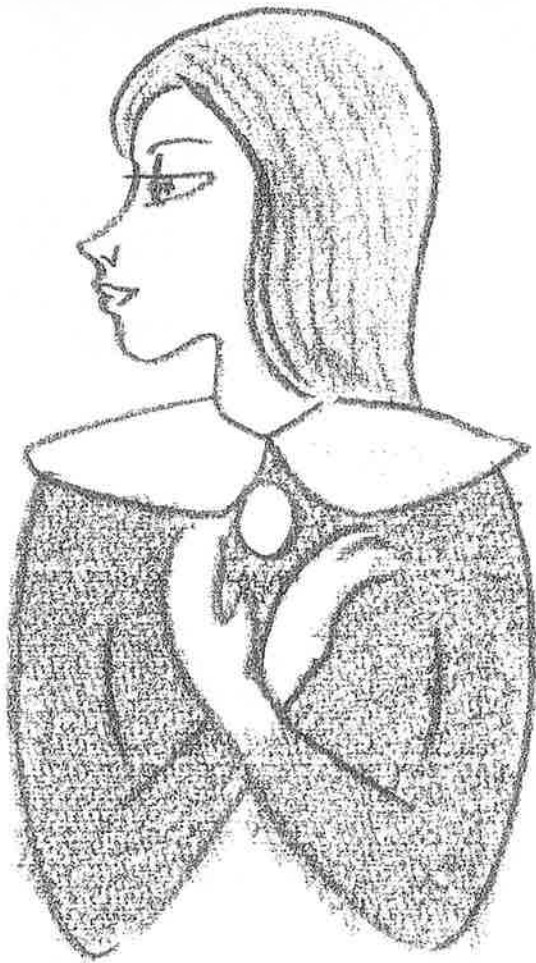
Ikki tordi Kalsdóttir at lata sína kistu upp, meðan tær vóru inni, tí tær *hagreiddu hana altíð illa.*

Ein dagin, ið tær eru úti, letur hon kistuna upp – tá liggja har tríggar stakkar í: tann fyrsti sum sólin, annar sum mánin, triði sum stjörnurnar og hartil skógvar.

Nú heldur kongur veitslu og býður øllum fólkinum saman. Kráka fer við sínari dóttur; tær setast til borðs so hábærsligar og pilka við *prónshøvdi* burtur úr einum

fóru illa við henni

knappanálshøvdi

eggjareyða – tær vilja látast so væl siðaðar. Tá ið tær koma heim aftur, eru báðar gorphungraðar og taka at skræða deyðseyðakjøt í seg.

Sunnudagin skulu tær fara í kirkjuna, og so hugsar Kalsdóttir, at hon skal sleppa sær eisini. Tá ið liðugt er at matgera, fer hon eftir stakkinum, ið skínur sum stjørnurnar, letur seg í, og so í kirkju. Kongssonurin sær, at eitt ókunnugt fólk er komið í kirkjuna – so vakra og prúða gentu hevur hann ikki sæð fyrr. Hon sleppur sær út aftur undan hinum fólkinum. Tá ið Kráka og dóttir koma heim, situr Kalsdóttir við eldin í pøltrum sínum; tær speireka hana; tað mundi víst vera hon, ið var í kirkjuni.

Sunnudagin eftir fór hon aftur í kirkju í stakkinum tí, ið littur var sum mánin. Kongssonurin fær hug á hesi vøkru gentu og setir menn í forkirkjuna til at ansa eftir, tá ið hon

kemur út aftur. Hon kemur og smýgur sær út ímillum teirra, so teir fáa ikki fatur á henni.

Triðja sunnudagin fer hon í stakkin tann, ið skínur sum sólin. Kongssonurin sigur við varðmenninar í forkirkjuni, at um teir nú ikki fáa hana hesa ferð, skulu teir láta lívið. Hon smýgur ímillum teirra; men gáttin er *tjørubrædd*, so annar skógvur hennara verður standandi fastur. Kongssonurin spyr, um teir hava fingið hana; men teir siga, at hon slapp; tó fingur teir annan skógvin av fótum hennara.

smurd við tjøru

Kongssonurin sendir boð, at allar gentur, í ríkinum eru, skulu koma saman til at vita, hvør ið *nýtir* henda skógv. Hon, ið hann nýtir, skal verða kona hansara. Her er Krákudóttir eina fyrst; hon hoggur tærnar og hælín av sær og nýtir so skógvin. Kongssonurin verður at halda orð og førir hana heim á slottið. Ein náttargal hevur hann, sum dugir at greiða honum frá øllum, og nú tey koma í svøvn-húsið, syngur náttargalurin:

her: passar

Høggin hæl og sniðin tá!
Heima situr jomfrú, ið gullskógvin ár.

høgdur hælur sneidd
eigur

Kongssonurin letur hana úr skónum og sær, at hann er fullur av blóði. So koyrir hann hana á dyr og letur kalla allar gentur í ríkinum saman aftur, bæði ringt og gott, úr hvørjum húsum. Menn koma til Kráku og spyrja, um eingin onnur genta er í húsunum. Kráka sigur, at her er eitt so ilsligt; tað kann ikki fara fyri kong. Hon skal fara kortini, siga teir. Kalsdóttir smoyggir seg í hin sólbjarta stakkin; men teir gomlu kloddarnar verður hon at hava uttanyvir, ella sleppur hon ikki út fyri Kráku og Krákudóttur. Tá ið hon kemur nær til slottið, koyrir hon kloddarnar uttan av sær og fer inn, roynir skógvin og nýtir hann. Hann situr so snøggur á fótinum. Nú kennir kongssonurin hana aftur og tekur hana til konu. Men Krákudóttir og mamman vórðu báðar brendar á báli.